

ІНФОРМАЦІЯ
моніторингу стану та розвитку сільськогосподарських рослин в
Сумському регіоні станом на 01.07.2021 року

Рослинництво

Озимі зернові колосові. У рослин озимої пшениці та озимого ячменю настала фаза молочної стиглості (ВВСН 73-79) (рис. 1, 2). В даний період розвитку посилено надходять мінеральні та органічні речовини в зерно, яке продовжує збільшуватися в розмірі (ВВСН 73-75). До закінчення стадії молочної стиглості (ВВСН 77-79) змінюються колір зернівки, її консистенція і розмір. До цього моменту зерно досягає свого остаточного розміру. Крім того, відчуваються зміни консистенції при розтиранні зернівки пальцями. В даний період доцільно проводити обробку посівів проти стікання зерна з використанням препаратів, що містять щавлеву або бурштинову кислоти, проводити позакореневе підживлення азотними добривами, мікродобривами. Оскільки, недолік харчування в дану фазу призводить до зниження маси 1000 зерен. Як позакореневе підживлення, можливе застосування в баковій суміші з пестицидами КАС в дозі 5-6 кг/га або карбамід 8 кг/га у фізичній вазі разом із сульфатом магнію 1,5 кг/га.

В залежності від сортових особливостей густота продуктивного стеблостою озимої пшениці становить 460-760 шт./м². Кількість колосків у колосі за ранніх та оптимальних строків сівби озимої пшениці визначена на рівні 14-16 шт. В середньому в колосі налічується 33-38 зерен.

Підвищений температурний режим та часті опади у травні-червні значно ускладнили фітосанітарний стан зернових колосових культур. Значного розповсюдження у посівах набув септоріоз, навіть за використання фунгіцидного захисту. На сортах не стійких до цієї хвороби спостерігається ураження прапорцевого листка, який формує 60-70 % усіх вуглеводів, що транспортуються в колос. Незахищений прапорцевий листок відмирає, коли хворобою охоплено 20 % його площі. Також значного розповсюдження в умовах цього року набув фузаріоз колосу, що проявляється на сьогоднішній день частковим (від верхівки до середини) або повним побілінням колосу, подекуди з появою рожевого нальоту (рис.3).

Враховуючи погодні умови, що склалися у весняно-літній період цього року, явище білоколосості є досить розповсюдженим. Крім фузаріозного ураження, причиною даного явища нинішнього сезону є кореневі гнилі, коли білою та сухою є вся рослина, а на прикореневій зоні стебло має коричневе, темне забарвлення, тоді як при ураженні фузаріозом спостерігаємо зелену рослину з відмерлим (повністю чи частково) білим, щуплим колосом. Причиною білоколосості також може бути ураження клопом черепашкою. Але

при цьому колос зі стеблом легко виймається, відокремлюючись від верхнього міжвузля, що є причиною пошкодження стебла клопом у період трубкування.

Рис. 1. Озима пшениця сорт Подолянка за раннього та пізнього строку сівби станом на 01.07. 2021 р..

1

2

3

4

Рис. 2. Озимі зернові культури станом на 01.07.2021 р. : 1 – озима пшениця (остиста), 2 – озима пшениця (безоста); 3 – озимий ячмінь, 4 – озиме жито.

Рис. 3. Фузаріоз на колосках озимої пшениці (01.07.2021 р.)

В даний час, на посівах озимини відмічено наявність шкідників: п'явиці, хлібний жук. При наявності їх в кількості, що перевищують ЕПШ (п'явиці 7-8, а жуків 8-10 особин на 1м²) застосувати інсектициди в першу чергу на насінницьких посівах.

Треба пам'ятати, що тривалість захисної дії сучасних фунгіцидів системної дії становить 2-3 тижні. Вибір препаратів проводять відповідно спектру їхньої фунгіцидної дії, або обприскують посіви системними фунгіцидами.

Найвища концентрація фітофагів наразі спостерігається по краях полів, що закономірно. Проте, як зазвичай, у найближчий період вони дуже швидко розселятимуться по всьому їх масиву. Варто зазначити, що навіть старі імаго хлібних клопів, що з'явилися після перезимівлі, досить шкодочинні. Як приклад, ЕПШ клопа шкідливої черепашки у дорослій стадії складає лише 1,0 екз./м². Через розтягнутість відкладання яєць та відродження личинок, у посівах одночасно зустрічатимуться імаго клопа-черепашки, яйця й личинки різних віків. Пошкодження личинками зерна в колосі погіршує якість клейковини, посівні та фуражні властивості зерна пшениці та ячменю. Від завершення відродження личинок клопа-черепашки і до появи четвертого віку їх, протягом 10-12 днів, необхідно здійснити захист посівів. Наявність в посівах 15-30% личинок третього віку буде оптимальним терміном обробки і свідчити про відродження переважної кількості комах.

Запорукою збереження технологічних і посівних якостей зерна являється своєчасний моніторинг розвитку та чисельності личинок у фазі формування-молочної стиглості зернових колосових. Захисні заходи доцільно проводити за виявлення 2-х і більше личинок на кв.м у посівах твердих і цінних сортів пшениці, на решті посівів 4-6, в насіннєвому ячмені – 8-10 личинок на кв.м, застосовуючи рекомендовані інсектициди: Агрозак Біо, КЕ, 0,1-0,15 л/га; Актара 240 SC, к.с., 0,15 л/га; Актара 25WG, ВГ, 0,1-0,14 кг/га; Акцент, КЕ, 1,5 л/га; Альтекс КЕ, 0,1-0,15 л/га; Бестселлер Турбо 200, КС, 0,05-0,08 л/га; Бетадим, КЕ, 0,15-0,5 л/га; Бі-58 новий, КЕ, 1,0-1,5 л/га; Данадим Мікс, КЕ, 1,0 л/га; Дестрой, КС, 0,1 л/га; Децис Профі 25 WG, ВГ, 0,04 кг/га; Енжіо 247 SC, КС, 0,18-0,22 л/га; Карате 050 ЕС, к.е., 0,15-0,2 л/га; Протеус 110 OD, МД, 0,5-0,75 л/га; Сумітрон, КЕ, 0,5-1,0 л/га; СуперБізон, КЕ, 1,0-1,5 л/га; Сумі-альфа, КЕ, 0,2-0,3 л/га; Ф'юрі, в.е., 0,07 л/га та інші препарати, включені в «Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні». Ці обробки будуть ефективними також проти інших супутніх фітофагів зернових культур.

При виборі інсектицидів варто врахувати, що 1 січня 2022 року набирає чинності Наказ МОЗ «Про затвердження максимально допустимих рівнів вмісту хлорпірифосу та хлорпірифос-метилу у сільськогосподарській продукції та харчових продуктах та Змін до Гігієнічних нормативів і регламентів безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів». Цим документом зменшили максимально допустимі рівні вмісту хлорпірифосу і хлорпірифос-метилу в

сільськогосподарської продукції та харчових продуктах до норм, які встановлені в ЄС (0,01 мг/кг (мг/л).

На насінницьких посівах слід закінчувати сортову та видову прополку. Доцільно приділити значну увагу збиральній техніці. Підготувати зерноочисні машини та складські приміщення для доробки та зберігання зерна.

В умовах, що передували спостерігається часткове вилягання посівів. Це негативно позначається на процесі наливу зерна і кінцевому результаті - його урожайності. Такі явища слід врахувати при розробці стратегії і тактики жнив, оскільки збирання полеглих хлібів буде пов'язано з додатковими затратами як робочого часу, так і паливно-мастильних матеріалів.

Ярі зернові колосові. На даний час ярі колосові знаходяться у фазі молочної стиглості зерна (Рис. 4).

Основним на посівах даних культур є спостереження за наявністю шкідників та хвороб. Занепокоєння може викликати фітосанітарний стан посівів, що обумовлюється погодними умовами, тому посіви ярих необхідно своєчасно обробляти фунгіцидами та інсектицидами.

У ярих посівах у слабкому ступені спостерігається шкодочиність хлібних п'явиць, злакових мух, хлібних блішок.

Рис. 4. Ярий ячмінь станом на 01.07.2021

Станом на 01.07.2021 року рослини **соняшнику** на переважній більшості посівних площ перебувають у фазі активного росту (від 8 пар листків). У цей період починається утворення кошика (зірочка). Для максимальної реалізації генетичного потенціалу рослин рекомендується підживлення шляхом обприскування хелатними комплексними мікродобривами із підвищеним умістом бору, за необхідності, із додаванням фунгіцидних та інсектицидних препаратів.

Рослини **конопель посівних** у більшості вже почали бутонізацію. На насінневих посівах необхідно розпочинати внутрішньовидові прочистки. Особливу увагу у цей період необхідно приділити динаміці льоту і відкладання

яєць стебловим метеликом при необхідності застосовувати яйцеїда трихограму. На насінневих посівах можливим є внесення інсектициду Кораген у н.в. – 200 мл/га із додаванням хелатних комплексних мікродобрив із підвищеним умістом бору.

У господарствах області спостерігається масове цвітіння рослин **гречки**. Гідротермічний режим сприяє розвитку рослин і процесу запилення комахами, які добре помітні у посіві. Посіви перебувають у доброму стані.

Соя. На більшості площ на кінець червня рослини сої знаходяться у фазі бутонізації – цвітіння.

До цієї фази відбувається активне формування кореневої системи та нарощується надземна маса рослин. В період бутонізації – початку цвітіння застосування гербіцидів проти дводольних бур'янів - не рекомендоване.

Проти однорічних злакових бур'янів, незалежно від фази розвитку культури, але зазвичай до фази 5-7 листка, тобто до початку цвітіння слід застосовувати гербіциди на основі діючих речовин: хізалофоп-п-етил, флуазифоп-п-бутил, клетодиму, імазетапіру, імазамоксу та ін., які включено до «Переліку...». Посіви, які відчувають недостатнє живлення потрібно обробити антистресантами, регуляторами росту рослин, мікродобривами.

Кукурудза. В кінці червня рослини кукурудзи гібридів різних груп стиглості, вибір яких кожне господарство визначало стосовно конкретних ґрунтово-кліматичних та господарських умов знаходяться у фазі 8-10 листків. Дощі, що пройшли в травні та в червні зумовлюють активне проростання насіння бур'янів з верхнього шару ґрунту та створюють значну конкуренцію рослинам кукурудзи за фактори життєзабезпечення (поживні речовини, світло, а в подальшому і вологу). Це вимагає своєчасного використання страхових гербіцидів. На сьогодні для зменшення забур'яненості посівів кукурудзи різними видами бур'янів існує великий асортимент препаратів, ефективність, яких значною мірою залежить від погодних умов, фази розвитку культури та бур'янів, а також гербокритичного періоду конкретних взаємовідносин в агроценозах.

У другий критичний період розвитку кукурудзи – під час інтенсивного росту і розвитку (період 9-10 листків – викидання волоті), відмічено підвищену потребу у азотному живленні, що зумовлює обов'язкове проведення локального прикореневого підживлення у фазі 3-6 листків.

За проведення міжрядних обробітків кукурудзи для поліпшення росту і розвитку рослин (враховуючи певне пригнічення їх) доцільно одночасно провести і підживлення азотними мінеральними добривами (до 20 кг/га д. р.). Листкове (позакореневе) підживлення найкраще проводити у період 6-8 листків – до викидання волоті. При цьому, досить ефективним є додавання в розчин карбаміду (5-6 кг на 100 л води) та мікродобрив на хелатній основі.

**Заступник директора
з наукової роботи
ІСГ Північного Сходу
НААН**

М.Г. Собко